

Publikatieblad

van de

Europese Gemeenschappen

20e jaargang nr. L 117

9 mei 1977

Uitgave in de Nederlandse taal

Wetgeving

Inhoud

I *Besluiten waarvan de publikatie voorwaarde is voor de toepassing*

.....

II *Besluiten waarvan de publikatie niet voorwaarde is voor de toepassing*

Commissie

77/327/EEG:

- ★ Beschikking van de Commissie van 19 april 1977 inzake een procedure op grond van artikel 86 van het EEG-Verdrag (IV/28.841—ABG/Aardoliemaatschappijen werkzaam in Nederland) 1

II

(Besluiten waarvan de publikatie niet voorwaarde is voor de toepassing)

COMMISSIE

BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 19 april 1977

inzake een procedure op grond van artikel 86 van het EEG-Verdrag (IV/28.841—ABG/Aard-
oliemaatschappijen werkzaam in Nederland)

(77/327/EEG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, en met name op artikel 86,

Gelet op Verordening nr. 17 van de Raad van 6 februari 1962⁽¹⁾, en met name op artikel 3,

Gezien het verzoek dat op 4 januari 1974 bij de Commissie is ingediend door de vennootschappen Aardolie Belangen Gemeenschap BV en Avia Nederland CV met het oog op het inleiden van een procedure tot vaststelling van inbreuken op de artikelen 85 en 86 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, gepleegd door een aantal vennootschappen, waaronder Esso Nederland BV, Shell Nederland Raffinaderij BV, Shell Nederland Verkoopmaatschappij BV, Shell Nederland BV, British Petroleum Raffinaderij Nederland NV, Benzine en Petroleum Handelmaatschappij BV, British Petroleum Maatschappij Nederland BV, Mobiloil BV, Chevron Petroleum Maatschappij (Nederland) BV, Texaco Olie Maatschappij NV, Gulfoil (Nederland) BV,

Gehoord deze vennootschappen conform artikel 19 van Verordening nr. 17 en conform Verordening nr. 99/63/EEG⁽²⁾,

Ingewonnen het advies van het Adviescomité voor mededingingsregelingen en economische machtsposities con-

form artikel 10 van Verordening nr. 17 op 10 december 1976,

Overwegende dat de feiten als volgt kunnen worden samengevat:

I

A. De crisis

De crisis vond haar oorsprong in de in november 1973 opgetreden produktiebeperking door een aantal olie producerende landen, die grote verwarring heeft teweeg gebracht op de internationale aardoliemarkt.

Het evenwicht tussen vraag en aanbod van aardolieprodukten is op dat tijdstip verstoord.

De crisis bij de aanvoer van aardolieprodukten heeft zich bijzonder doen gevoelen in Nederland, als gevolg van het embargo op Rotterdam sinds december 1973, dat leidde tot een vermindering van de invoer van ruwe olie tot bijna 50 % van de invoer van oktober.

Niettemin verbeterde de bevoorrading van Rotterdam sinds januari 1974 dank zij de maatregelen van de grote maatschappijen om ten behoeve van hun raffinaderij te Rotterdam bepaalde hoeveelheden, met name via Groot-Brittannië, om te leiden.

⁽¹⁾ PB nr. 13 van 21. 2. 1962, blz. 204/62.

⁽²⁾ PB nr. 127 van 20. 8. 1963, blz. 2268/63.

De aanvoercrisis in Nederland is vrij snel overwonnen, maar de vrees voor een tekort aan aardolieprodukten heeft geleid tot een echte schaarstepsychose.

Bij het gebruik van het woord crisis hieronder moet dus met deze feiten rekening worden gehouden.

B. De betrokken ondernemingen

Op het tijdstip van de crisis waren de zeven ondernemingen die rechtstreeks super- en normale benzine in Nederland produceerden de volgende:

1. Esso Nederland BV, dochtermaatschappij voor 99 % van de Exxon Corporation (geconsolideerd) hierna Esso te noemen.
2. Shell Nederland Raffinaderij BV, dochtermaatschappij voor 100 % van Shell Nederland BV.
(De motorbenzine werd in de handel gebracht door Shell Nederland Verkoopsmaatschappij BV, eveneens een dochtermaatschappij voor 100 % van Shell Nederland BV.)
Al deze ondernemingen zullen hieronder Shell worden genoemd.
3. British Petroleum Raffinaderij NV, dochtermaatschappij voor 100 % van British Petroleum Maatschappij Nederland BV.
(De motorbenzine werd in de handel gebracht door de Benzine en Petroleum Handelmaatschappij BV, dochtermaatschappij voor 100 % van de British Petroleum Maatschappij Nederland BV.)
Al deze ondernemingen zullen hieronder BP worden genoemd.
4. Mobil Oil BV, dochtermaatschappij voor 100 % van de Mobiloil Corporation, hierna Mobil te noemen.
5. Chevron Petroleum Maatschappij Nederland BV, dochtermaatschappij voor 100 % van de Standard Oil Company of California, hieronder Chevron te noemen.
6. Texaco Olie Maatschappij NV, dochtermaatschappij voor 100 % van de Texaco-groep, hieronder Texaco te noemen (Chevron en Texaco controleren te zamen de raffinaderij te Rotterdam van de vroegere Caltex met respectievelijk aandelen van 68,40 en 31,60 %).

7. Gulf Oil Raffinaderij BV, dochtermaatschappij voor 100 % van de Gulf Oil (Nederland) BV, distributiematschappij voor 100 % behorend tot de Gulf-groep.

Al deze ondernemingen zullen hieronder Gulf worden genoemd.

Twee ondernemingen lieten aanzienlijke hoeveelheden motorbenzine in loonopdracht produceren in de Nederlandse raffinaderijen, te weten:

- Petrofina en haar dochtermaatschappij Fina Nederland BV.
- De Compagnie française des pétroles en haar filiaal Total Nederland NV.

Gedurende de crisis bevond de raffinaderij van de Compagnie française des pétroles te Vlissingen zich in een aanloopperiode.

C. De relatie tussen de aardoliemaatschappijen, die in Nederland raffineren, respectievelijk doen raffineren, en de Olie Contact Commissie en het Rijksbureau voor Aardolieprodukten

a) De Olie Contact Commissie

De aardolie-ondernemingen vormen in de Olie Contact Commissie een gespreksgroep voor contacten met de overheid. Met het Rijksbureau voor Aardolieprodukten onderhield de OCC contacten over voorzieningsproblemen.

Alle ondernemingen die in Nederland raffineren of doen raffineren, zijn in de OCC vertegenwoordigd, te weten: Shell, Esso, BP, Chevron, Texaco, Mobil, Gulf.

Voorts maken van de Commissie deel uit de onderneming Petrofina en haar filiaal in Nederland (Fina Nederland BV), dat voor gelijke delen met de BP-groep de raffinaderij SIBP te Antwerpen in eigendom heeft en zich via processing-contract bevoorraadt bij Shell Nederland Raffinaderij BV.

Bovendien maakt sinds 10 december 1970 de Compagnie française des pétroles met haar Nederlandse dochtermaatschappij (Total Nederland NV), die is begonnen met de bouw van de raffinaderij in Vlissingen, deel uit van de Commissie.

Van de leden van de OCC verkrijgt het Ministerie van Economische Zaken informatie die van belang is voor de vaststelling van maximumprijzen door dat Ministerie.

De leden van de OCC hebben bovendien tijdens de aardoliecrisis, op 20 december 1973, in overleg met de organisaties van handelaren minimumwinstmarges vastgesteld voor de levering van super- en normale benzine aan de handel door tussenkomst van het Rijksbureau. Deze overeenkomst hield in, dat, voor de groothandelaren, de winstmarge van de pomphouder zou worden verdeeld tussen de groothandelaar en de detailhandelaar, hetgeen leidde hetzij tot een verlaging van de marge van de pomp-

houder, hetzij tot het wegvallen van een marge voor de groothandelaar waarmee deze zijn distributiekosten zou kunnen dekken. Nadien heeft een van de twee groothandelsorganisaties zich van het bereikte akkoord gedistancieerd.

De OCC geeft ook advies aan het Ministerie van Economische Zaken voor de plaatsing van de pompstations langs de rijkswegen.

b) *Het Rijksbureau voor aardolieprodukten*

In het kader van de Distributiewet van 1939 is bij Ministerieel Besluit van 13 november 1973 nr. 573/814/VD/MP/EVV het Rijksbureau voor aardolieprodukten (RBAP) opgericht.

Het Rijksbureau had tot taak de distributie van aardolie en aardolieprodukten voor te bereiden en uit te voeren. Voorts is dit bureau bemiddelend opgetreden in die gevallen, waarin onafhankelijke handelaren en afnemers met voorzieningsproblemen kampten.

Het Rijksbureau werd bemand door ambtenaren, waaronder personen, die wegens hun deskundigheid bij de oliemaatschappijen werden aangetrokken en in tijdelijke overheidsdienst traden (contractanten).

Over de omschrijving van de taken van het RBAP zijn bij de hearings die hebben plaatsgevonden over de ABG-zaak een aantal besprekingen gevoerd tussen de aardoliemaatschappijen en de Commissie.

De Commissie houdt zich aan de omschrijving die door de vertegenwoordigers van de Nederlandse Regering gegeven werd:

„In de periode van 12 januari tot 4 februari 1974, is het Rijksbureau met de uitvoering van de distributie belast geweest. Daarenboven heeft het Rijksbureau in en buiten deze periode de bevoorrading van consumenten of handelaren, die zich in moeilijkheden bevonden, gesteund.”.

In normale tijden bedroegen de behoeften van de ABG circa 15 000 m³ per maand. Het Rijksbureau heeft zijn bemiddelende activiteiten op 1 april 1974 gestaakt; dit bureau werd op die datum opgeheven. Op 4 april 1974 heeft de minister van Economische Zaken op grond van de Wet economische mededinging een door spoed geboden beschikking (Nederlandse Staatscourant 1974, nr. 67) gegeven waarbij 9 in Nederland raffinerende of doen raffinerende oliemaatschappijen verplicht werden om aan ABG 3 000 m³ benzine per week te leveren, welke hoeveelheid, rekening houdend met de aanbeveling van de overheid om het verbruik in de crisis tot 80 of 85 % terug te brengen, het normale verbruik van ABG verminderde met 20 %.

Met ingang van 1 april 1974 dreigde ABG namelijk door het gedrag van deze maatschappijen, die deze inkoopcentrale (in feite) weigerden te leveren, geheel en al van produkt verstoken te raken.

D. De betrokken markt

De betrokken markt is die voor superbenzine en normale benzine voor de carburatie in viertakt-motoren; volgens de binnenlandse nomenclatuur voor aardolieprodukten die is overgenomen in het Statistisch jaarboek der Europese Gemeenschappen — Energie (Bijlage IV) worden superbenzine en normale benzine samengevat onder de benaming „motorbenzine”.

De markt voor motorbenzine vormt een geheel: superbenzine en normale benzine verschillen slechts in octaangehalte (superbenzine 98 tot 99° octaan, normale benzine 90° octaan). Motoren met hoge compressie zijn afgestemd op superbenzine, maar men kan, met name bij een aardoliecrisis, normale benzine voor deze motoren gebruiken. Zij behoeven voor de overgang van superbenzine op normale benzine slechts te worden bijgesteld. De betrokken geografische markt is die van Nederland, waar de leden van de ABG al hun verkoopactiviteiten ontplooiën (zie punt G structuur van de verkopen van de ABG).

E. Betekenis van de in Nederland raffinerende of doen raffinerende vennootschappen voor de bevoorrading van het land met motorbenzine

De produktie, de binnenlandse consumptie en de import van motorbenzine in Nederland zijn af te lezen in de onderstaande tabel:

(in 1 000 ton)

	1971	1972	1973
Produktie	4 833	5 240	5 776
Binnenlandse leveringen	3 242	3 418	3 557
Import	309	300	352
Percentage import ten opzichte van binnenlandse leveringen	9,53	8,77	9,89

Bron: Bureau voor de statistiek der Europese Gemeenschappen

— Produktie Eurostat 1. 2. 1973 — blz. 67.

— Binnenlandse leveringen Eurostat 1. 2. 1973 — blz. 71.

— Import BSEG Luxemburg.

— 12 maanden van 1973 BSEG Luxemburg (Produktie — binnenlandse leveringen — invoer).

Tijdens het laatste kwartaal van 1973, waarin de aardoliecrisis begon ziet men ten opzichte van het overeenkomstig kwartaal van het jaar 1972 een lichte verhoging van

de nationale produktie van motorbenzine, een lichte daling van de binnenlandse leveringen en een daling van de import met ongeveer 25 %.

	1973	1972	% $\frac{\text{maanden 1973}}{\text{maanden 1972}}$
	in tonnen		
Produktie:			
oktober	484 000	505 000	95,8
november	494 000	441 000	112,0
december	418 000	395 000	105,8
Totaal kwartaal	1 396 000	1 341 000	104,1
Binnenlandse leveringen:			
oktober	336 000	300 000	112,0
november	258 000	290 000	89,0
december	268 000	292 000	91,8
Totaal kwartaal	862 000	882 000	97,7
Invoer:			
oktober	23 000	30 000	76,7
november	31 000	45 000	68,9
december	25 000	31 000	80,6
Totaal kwartaal	79 000	106 000	74,5
% invoer ten opzichte van de binnenlandse leveringen:			
oktober	6,8	10,0	
november	12,0	15,5	
december	9,3	10,6	
Totaal kwartaal	9,2	12,0	

Bron: BSEG.

Uit deze tabellen blijkt dat het aandeel van de raffinadeurs in Nederland in de nationale bevoorrading aan motorbenzine in dit laatste kwartaal van 1973 in de buurt kwam van 90 %, terwijl de import slechts gemiddeld 9,2 % van de binnenlandse leveringen vertegenwoordigde.

De onderstaande tabel geeft voor alle produkten de totale capaciteiten van de verschillende raffinaderijen in Nederland. De percentages per maatschappij geven een benadering voor benzine alleen.

(in 1 000 ton)		
Capaciteiten der raffinaderijen (alle produkten) in Nederland	1972	% van totaal
1. Asfalt en chemische fabrieken Amsterdam ⁽¹⁾	200	0,2
2. Mobil Oil NV.	6 500	6,5
3. Chevron Petroleum (Caltex) Pernis-Rotterdam	15 900	16,1
4. Esso Nederland Rotterdam-Botlek	16 000	16,2
5. Shell Nederland Pernis-Rotterdam	30 000	30,3
6. Gulf Rotterdam-Europoort	4 730	4,7
7. BP Rotterdam	25 800	26,0
	99 130	100,0

⁽¹⁾ Produceert uitsluitend asfalt en chemische produkten.

De raffinaderij Total (CFP) te Vlissingen is tegen het eind van 1973 met haar werkzaamheden aangevangen.

F. Het systeem van de maximumprijzen

In Nederland geldt voor de prijzen de wet van 24 maart 1961 (Prijzenwet), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 10 januari 1974 (Staatsblad 1974 — 1).

Op grond van deze wet zijn met betrekking tot de crisisperiode drie beschikkingen genomen inzake aardolieprodukten:

- beschikking van 28 september 1973 (gewijzigd bij een aantal beschikkingen),
- beschikking van 22 januari 1974,
- beschikking van 28 februari 1974.

De eerste beschikking betrof een calculatievoorschrift, d.w.z. dat alleen bepaalde in het voorschrift genoemde kosten op een bepaalde wijze mochten worden doorberekend.

De twee laatste beschikkingen verbieden eenieder aan verbruikers motorbenzine op de binnenlandse markt te verkopen tegen hogere prijzen dan de maximumprijzen die in de besluiten zijn vastgesteld.

Vóór 22 januari 1974 werden de maximumprijzen eveneens periodiek vastgesteld door het Ministerie van Economische Zaken, na overleg met de aardoliemaatschappijen.

De sinds het begin van de crisis door de Nederlandse autoriteiten vastgestelde maximumprijzen lagen lager dan de prijzen op de internationale markt, hetgeen de afzet in Nederland van de daar gekochte benzine zeer bemoeilijktte wegens het verlies dat bij zulk een afzet genomen moest worden.

G. De structuur van de verkopen van de ABG

De ABG is de aankoopcentrale van de 19 leden van de Avia-groep in Nederland.

Op het tijdstip van de crisis waren de verkopen van de ABG als volgt in drie categorieën onderverdeeld:

- 49 % door het Avia-net;

- 32 % van de regelmatige klanten, namelijk:
 - 12 % door andere vaste contractuele klanten,
 - 20 % door regelmatige klanten, niet op contract;
- ± 20 % „spot”-leveranties.

H. Het totaal van de bevoorradingen van de ABG aan motorbenzine (zie tabel in bijlage 1)

Sinds de crisis van november 1973 is de situatie van de ABG zowel ten aanzien van de totale bevoorradingen als van de voorwaarden waaronder deze plaatsvonden zeer moeilijk geworden.

a) *De situatie vóór de crisis*

Tot in 1968 bevoorraade BP de ABG op basis van een overeenkomst op korte termijn waarin de partijen voor 1 jaar de prijzen van de verschillende benzinesoorten, de te leveren hoeveelheden en andere voorwaarden vastlegden.

Sinds 1968 werden de leveranties niet langer geregeld door overeenkomsten over een bepaalde termijn. Deze overeenkomsten werden gesloten voor onbepaalde tijd met een opzegtermijn van 6 maanden in geval van verbreking door een der contractspartijen.

In het kader van de reorganisatie van haar operationele activiteiten, die noodzakelijk was geworden door de nationalisatie van omvangrijke belangen in de produktiesectoren en door het nemen van deelnemingen in de winningsbedrijven door de olie producerende staten, heeft BP de overeenkomst die sinds 1968 met ABG bestond op 21 november 1972 opgezegd. Deze opzegging is bevestigd in twee brieven van 17 januari 1973 van BP en ABG. Daarbij is tussen BP en ABG overeengekomen dat de laatstgenoemde zou kunnen beschikken over raffinagecapaciteiten bij BP.

De ABG heeft, met name op advies van de Nederlandse Regering, getracht ruwe olie te kopen op de internationale markt ten einde deze te doen raffineren.

Volgens de door BP overgelegde documenten deelt de ABG de laatstgenoemde echter bij brief van 9 augustus 1973 mede dat met de raffinage in loonopdracht eerst tegen eind september 1973 zou kunnen worden begonnen.

Een tweede ontwerp voor een processing-overeenkomst van 1 oktober 1973 hield in dat de overeenkomst eerst op 1 januari 1974 in werking zou treden.

De tussen 1 juni en 1 oktober 1973 door BP aan de ABG geleverde hoeveelheden, 30 746 m³, vormden een voorschot op deze processing-productie.

BP is, ondanks de onzekerheid die heerste omtrent de mogelijkheden van de ABG om ruwe olie te verkrijgen ten einde deze voorschotten terug te betalen, de laatstgenoemde vóór de crisis normaal blijven bevoorraden.

De leveranties van BP aan de ABG vanaf juni 1973 tot oktober 1973 waren namelijk de volgende ⁽¹⁾:

	(in m ³)	
	Volgens BP	Volgens ABG
Juni 1973	10 778	11 225
Juli 1973	7 350	7 014
Augustus 1973	2 921	2 649
September 1973	9 697	9 697
Oktober 1973	12 861	12 276
Totaal	43 607	42 861

In de 12 maanden voorafgaande aan de crisis was BP de voornaamste leverancier van de ABG; zij heeft haar gemiddeld 81 % van haar voorzieningen geleverd en 100 % in oktober 1973, d.w.z. in de maand die onmiddellijk voorafging aan het begin van de crisis.

Afgezien van BP heeft Gulf gedurende de 12 maanden voorafgaande aan de crisis 8 % van de bevoorrading van ABG voor haar rekening genomen. Het restant werd in kleine hoeveelheden geleverd door Shell, Chevron en enkele onafhankelijke wederverkopers.

b) De situatie gedurende de crisis

Vanaf 1 november 1973 hebben de leveranties aan de ABG ten opzichte van de vroegere periode zowel uit een oogpunt van geleverde hoeveelheden als van de herkomst der produkten aanzienlijke wijzigingen ondergaan.

- De Nederlandse overheid had een vermindering van 15 tot 20 % van het verbruik in Nederland aanbevolen.

BP heeft haar leveranties van motorbenzine aan ABG echter aanmerkelijk sterker verminderd.

Neemt men het maandelijks gemiddelde van de 12 maanden die aan de crisis voorafgaan ⁽²⁾ als grondslag, dan zijn de leveranties van BP aan de ABG aanmerkelijk vermindert:

⁽¹⁾ De verschillen die in deze tabel aan de dag treden, zijn te verklaren uit technische en boekhoudkundige redenen en zijn in geen enkel opzicht van invloed op het vervolg van het document.

⁽²⁾ Zie voor de redenen van deze keuze blz. 9, punt B, vijfde alinea, van dit Publikatieblad.

BP heeft in november 1973 4 721 m³, in december 1973 3 646 m³, in januari 1974 2 179 m³, in februari 1974 2 040 m³, in maart 1974 3 223 m³ geleverd tegenover een vroeger maandgemiddelde van 12 082 m³, verminderd tot 9 666 m³, indien rekening wordt gehouden met de korting van 20 % aanbevolen door de Nederlandse overheid.

Evenals de andere maatschappijen, die lid waren van de OCC, had Gulf op 2 januari 1974 een telex ontvangen van ABG met het verzoek om motorbenzine te leveren. Zij heeft dit gedaan in onvoldoende hoeveelheid: Gulf heeft in januari 1974 187 ton, in februari 1974 187 ton en in maart 1974 120 ton geleverd tegenover een maandgemiddelde van de 12 maanden die de crisis voorafgingen van 885 ton, verminderd tot 708 ton, indien rekening wordt gehouden met de korting van 20 % aanbevolen door de Nederlandse overheid ⁽³⁾.

Shell heeft in januari 1974 1 864 m³, in februari 1974 2 122 m³ en in maart 1974 1 972 m³ geleverd tegenover een maandgemiddelde van de 12 maanden die de crisis voorafgingen van 619 m³, verminderd tot 495 m³ indien rekening wordt gehouden met de korting van 20 % aanbevolen door de Nederlandse overheid.

Chevron heeft in januari 1974 250 m³, in februari 1974 250 m³ en in maart 1974 160 m³ aan ABG geleverd, tegenover een maandgemiddelde van de 12 maanden die de crisis voorafgingen van 245 m³, verminderd tot 196 m³, indien rekening wordt gehouden met de korting van 20 % aanbevolen door de Nederlandse overheid.

Samenvattend kan worden gesteld dat van de 4 vennootschappen die in Nederland raffineren en de ABG in de 12 maanden voorafgaande aan de crisis hebben bevoorrad, 2 vennootschappen de ABG op bevredigende wijze of zelfs met meer dan hun vroegere leveranties hebben bevoorrad. Twee vennootschappen hebben daarentegen bij de bevoorrading van de ABG niet voldoende rekening gehouden met hun vroegere leveranties.

Wanneer men als referentieperiode de 12 maanden die aan de crisis voorafgingen neemt, waardoor een voldoende representatieve weergave op middellange termijn van de betrekkingen tussen de kopers en verkopers wordt gegeven omdat daardoor de invloed van de seizoenschommelingen wordt opgeheven, ziet men dat BP en Gulf gedurende de crisis zijn overgegaan tot grotere reducties in hun leveringen aan de ABG dan zij ten aanzien van hun andere afnemers toepasten. Ten opzichte van het maandelijks gemiddelde van de 12 maanden die aan de crisis voorafgingen bedroegen nl. de verminderingen (of vermeerderingen):

⁽³⁾ De boekhouding van Gulf rekent in tonnen en niet in kubieke meters.

(in %)

Maand	BP		Gulf	
	Andere afnemers dan ABG	ABG	Andere afnemers dan ABG	ABG
1973				
November	+ 4,2	— 60,9	— 21	—
December	— 4,0	— 69,8	— 26,3	—
1974				
Januari	— 23,4	— 82,0	— 35,4	— 78,8
Februari	— 24,6	— 83,1	— 35,2	— 78,8
Maart	— 15,5	— 73,3	— 41,7	— 86,4
Totaal 5 maanden	— 12,7	— 73,8	— 31,9	— 88,8

Als men volgens dezelfde methode de kortingen vergelijkt die BP jegens haar niet-contractueel verbonden afnemers en ten aanzien van de ABG toepaste, ziet men eveneens dat de jegens de ABG toegepaste kortingen groter zijn dan die ten aanzien van deze andere afnemers.

Maand	Andere niet-contractueel verbonden groothandelaren		ABG	
	m ³	% vermindering of vermeerdering ⁽¹⁾	m ³	% vermindering ⁽²⁾
1973				
November	4 715	+ 8,9	4 721	— 60,9
December	3 626	— 16,2	3 646	— 69,8
1974				
Januari	2 844	— 34,3	2 179	— 82,0
Februari	1 831	— 57,7	2 040	— 83,1
Maart	2 438	— 43,7	3 223	— 73,3
Totaal 5 maanden	15 454	— 28,6	15 809	— 73,8

⁽¹⁾ Met betrekking tot het gemiddelde van de 12 maanden die aan de crisis voorafgingen $\frac{51\,935}{12} = 4\,328 \text{ m}^3$.

⁽²⁾ Met betrekking tot het gemiddelde van de 12 maanden die aan de crisis voorafgingen $\frac{144\,982}{12} = 12\,082 \text{ m}^3$.

Deze vergelijking is niet mogelijk voor Gulf aangezien al haar afnemers, met uitzondering van de ABG, gedurende de 12 maanden die aan de crisis voorafgingen contractueel verbonden waren.

Van 13 november 1973 tot 1 april 1974 is de ABG met motorbenzine bevoorradet hetzij door aankopen, door bemiddeling van het RBAP, bij ondernemingen die lid waren van de OCC, hetzij door aankopen op de vrije markt.

In de volgende tabel is de verdeling over deze twee voorzieningsbronnen weergegeven:

Maand	Totale aankopen m ³	Aankopen door bemiddeling van het RBAP m ³	% van de aankopen door bemiddeling van het RBAP
1973			
13—30 november	7 437	5 170	69,5
december	10 761	7 265	68
1974			
januari	9 968	6 594	66
februari	6 877	6 877	100
maart	6 989	6 584	94

Van al haar leveranciers te zamen heeft de ABG niet de voor de bevoorrading van haar leden nodige hoeveelheden kunnen ontvangen, nl. met inachtneming van de schaarstesituatie en de aanbevelingen van de regering (¹), slechts tussen 80 en 85 % van haar aankopen in de overeenkomstige maanden van het voorafgaande jaar.

Bevoorrading van de ABG met motorbenzine

(in m³)

				% maand voorafgaand jaar
november 1973:	10 812	november 1972:	15 691	69
december 1973:	10 761	december 1972:	15 265	70
januari 1974:	9 968	januari 1973:	17 189	58
februari 1974:	6 877	februari 1973:	15 908	43
maart 1974:	6 989	maart 1973:	19 205	36

Samenvattend kan worden geconcludeerd dat de ABG zich, ondanks de tussenkomst van het RBAP, bij haar bevoorrading in een zeer moeilijke situatie bevond, ondanks de voldoende leveranties van twee van haar leveranciers en de aankopen op de vrije markt; deze laatste moesten onvermijdelijkerwijze beperkt blijven, gezien de prijsverschillen tussen de binnenlandse Nederlandse prijzen en de internationale prijzen, waardoor deze aankopen praktisch onmogelijk werden.

De voorraden van de ABG zijn gedurende deze crisisperiode in doorsnee gedaald tot een stock voor 3 dagen en, in bepaalde perioden, zelfs tot nul gereduceerd.

II

Overwegende dat het volgens artikel 86 van het Verdrag tot oprichting van de EEG onverenigbaar met de gemeen-

schappelijke markt en verboden is dat, voor zover de handel tussen Lid-Staten daardoor ongunstig kan worden beïnvloed, een of meer ondernemingen misbruik maken van hun machtspositie op de gemeenschappelijke markt of op een wezenlijk deel daarvan;

A. De machtspositie

Overwegende dat ondernemingen een machtspositie bekleden wanneer zij de mogelijkheid hebben tot onafhankelijk gedrag — d.w.z. dat zij kunnen handelen zonder met name rekening te houden met de mogelijke reacties van concurrenten en kopers; dat zulks evenzeer het geval is wanneer vanwege algemene economische omstandigheden en bijzondere marktvoorwaarden, hun marktpositie, zulks met name in verband met het feit dat zij de beschikking hebben over grondstoffen, productiecapaciteit en kapitaal, hen de mogelijkheid verschaft de productie en de afzet voor een belangrijk deel van de produkten in kwestie te controleren;

Overwegende dat de in casu in aanmerking te nemen markt de motorbenzinemarkt is;

(¹) Zie dienaangaande de brief van 6 december 1973 van het Ministerie van Economische Zaken aan de OCC en de actie die is georganiseerd door het Ministerie van Verkeer en Waterstaat.

Overwegende dat de algemene economische omstandigheden in deze zaak bepaald worden door het uitbreken van de oliecrisis rond 1 november 1973, gekenmerkt door een inkrimping van het aanbod op de wereldmarkt en een sterke stijging van de prijzen;

Overwegende dat in deze omstandigheden de grote internationale aardoliemaatschappijen, die in Nederland raffineren of doen raffineren, de enige waren die op economisch aanvaardbare voorwaarden toegang bleven houden tot de voorzieningsbronnen, zulks dank zij hun bijzondere betrekkingen met de producerende landen in het Midde-Oosten, hun geografisch gespreide vestigingen, hun geïntegreerde structuur en hun wereldomvattende organisatie;

Overwegende dat in een plotseling ontstane toestand van schaarste, teweeggebracht door buiten de ondernemingen liggende oorzaken, de werkelijke of potentiële concurrentie tussen de leden van een beperkte kring ondernemingen — vooral op het gebied van de afzet — afneemt;

Overwegende dat vanwege het algemene psychologisch effect van de schaarste, de plotselinge vermindering van het aanbod en het lage, onder het internationale prijspeil liggende niveau van de maximumprijzen in Nederland de in Nederland gevestigde onafhankelijke ondernemingen zich op de importmarkt slechts tegen verliesgevende prijzen konden bevoorraden, hetgeen hen iedere reële mogelijkheid ontnam om buiten Nederland grote hoeveelheden produkten in te kopen, daar zij dan het risico liepen het bestaan van hun ondernemingen op meer of minder lange termijn in gevaar te brengen; dat de mogelijkheden tot invoer op de Nederlandse markt aldus weggevallen waren en de kopers iedere reële mogelijkheid hadden verloren om zich ergens anders te bevoorraden dan bij de maatschappijen die over raffinagecapaciteit in Nederland beschikten; dat al deze omstandigheden in aanmerking genomen, de in dit geval ter zake doende geografische markt gevormd wordt door het Nederlands grondgebied dat een substantieel deel van de Gemeenschap uitmaakt;

Overwegende dat in een toestand van economische spanning zoals die in Nederland tijdens de oliecrisis heerste, de handelsbetrekkingen tussen enerzijds de verkopers die over aanzienlijke marktaandeelen en over voorraden beschikken en anderzijds hun afnemers, een nieuwe betekenis krijgen en door van hun wil onafhankelijke redenen zodanig versterkt worden dat deze afnemers volledig afhankelijk worden van hun traditionele leveranciers die de schaarse produkten bezitten; dat de verkopers die aldus zijn toegerust in marktsituaties die zodanige kenmerken vertonen een machtspositie kunnen bekleden ten opzichte van hun afnemers;

Overwegende dat, aangezien de schaarste algemeen is, alle aardoliemaatschappijen met dezelfde problemen van bevoorrading van hun afnemers worstelen; dat zij normaliter het in gebreke blijven van andere ondernemingen niet

kunnen opvangen; dat zij dus niet in concurrentie met elkaar staan wat de bevoorrading van hun respectieve afnemers betreft;

Overwegende dat in de gegeven omstandigheden, elk van de maatschappijen zich in een machtspositie bevond tegenover haar afnemers;

B. Misbruik van de machtspositie

Overwegende dat het noodzakelijk is het gedrag van ieder van de ondernemingen in kwestie te onderzoeken teneinde vast te stellen of zij jegens de ABG individueel misbruik gemaakt hebben van hun machtspositie;

Overwegende dat in dit opzicht als misbruik in de zin van artikel 86 van het Verdrag kan worden beschouwd iedere handeling van een onderneming met een machtspositie die zonder objectieve redenen de leveringen aan bepaalde kopers, die zich in een gelijke situatie bevinden in verschillende omvang kort en hen zodoende in hun concurrentiepositie benadeelt, hetgeen te meer klemmt daar zulks kan leiden tot een wijziging van de structuur van de betrokken markt;

Overwegende dat een onderneming met een machtspositie, wil zij het plegen van misbruiken als bedoeld in artikel 86 vermijden, de beschikbare hoeveelheden op billijke wijze over al haar afnemers moet verdelen;

Overwegende dat in geval van een algemene bevoorradingscrisis alle zelfstandige ondernemers voor alles afhankelijk zijn van hun vaste leveranciers;

Overwegende dat het, voor een becijfering van de kortingen die in perioden van schaarste op de leveringen aan afnemers worden toegepast, gewenst leek, een referentieperiode te kiezen die voor alle afnemers gelijk is en zowel recent als lang genoeg is om de invloed van seizoenschommelingen op te heffen, waardoor tevens met de recente wijzigingen in de betrekkingen tussen kopers en verkopers op de benzinemarkt rekening wordt gehouden;

Overwegende dat door het voorafgaande jaar als referentietijdvak aan te houden met al deze vereisten rekening wordt gehouden;

Overwegende dat onder de maatschappijen die in Nederland raffineren of doen raffineren alleen de BP, Chevron, Shell en Gulf de ABG in de 12 maanden die aan de crisis zijn voorafgegaan, met motorbenzine hebben bevoorrad;

Overwegende dat de British Petroleum Raffinaderij Nederland NV, de Benzine en Petroleum Handelmaatschappij BV en de British Petroleum Maatschappij Nederland BV samen met andere dochtermaatschappijen de econo-

mische eenheid „BP-groep” vormen, die een onderneming in de zin van artikel 86 van het EEG-Verdrag is;

Overwegende dat BP gedurende een groot aantal jaren voorafgaand aan de crisis de voornaamste leverancier van motorbenzine aan de ABG was, en daarmee het voordeel genoot dat zij over een belangrijke afnemer beschikte voor de afzet van haar motorbenzine in perioden waarin van een zekere overproductie sprake was;

Overwegende dat de leveringen van BP aan de ABG gedurende de periode van 12 maanden, voorafgaande aan 1 november 1973, meer dan gemiddeld 80 % van het totaal van ABG's aankopen aan motorbenzine dekten; dat de nauwe betrekkingen tussen BP en de ABG aangetoond worden door het feit dat BP zelfs motorbenzine aan de ABG geleverd heeft in de vorm van een voorschot op hoeveelheden ruwe olie die later door de ABG geleverd zouden worden voor raffinage in de installaties van BP; dat de ABG daarom in het begin van de aardoliecrisis een geregelde en traditionele afnemer van BP was, op wier bevoorrading tijdens de crisis door haar voornaamste leverancier aanzienlijke kortingen zijn toegepast;

Overwegende daarnaast dat de kortingen op de leveringen van BP aan de ABG veel groter waren dan die welke de andere afnemers van BP opgelegd werden; dat BP gedurende de vijf maanden van de crisis haar leveringen vergeleken met de twaalf daaraan voorafgaande maanden gemiddeld met 13 % voor andere afnemers dan de ABG, met 29 % voor de niet-contractueel verbonden afnemers en met 74 % voor de ABG gekort heeft;

Overwegende dat de Nederlandse autoriteiten gedurende de crisisperiode een vermindering van de bevoorrading van de kopers hebben toegestaan van ongeveer 20 % per maand ten opzichte van de leveringen gedaan in de loop van de overeenkomstige maand van het daaraan voorafgaande jaar, en dat zij daarbij geen onderscheid hebben gemaakt tussen contractueel en niet-contractueel verbonden kopers;

Overwegende dat de ondernemingen zich niet met vrucht kunnen beroepen op aan het verbintenissenrecht ontleende gronden om daardoor de verwezenlijking van de doeleinden van het communautaire mededingingsrecht te belemmeren, in het bijzonder niet in een situatie zoals deze in Nederland bestond, waar hun gedrag de handhaving van een niet vervalst concurrentiestelsel in gevaar bracht;

Overwegende dat in het gemeenschapsrecht rekening moet worden gehouden met de omvang, de regelmatigheid en de continuïteit van de handelsrelaties; dat anders de beschikbare voorraden in een schaarstesituatie, zoals die in Nederland bestond, door de ondernemingen met een machtspositie zouden kunnen worden toegewezen op grond van toevallige, kunstmatige of arbitraire overwe-

gingen; dat met name de kortingen op de leveringen aan een koper in crisistijd zouden kunnen afhangen van de vervaldatum van zijn leveringscontract;

Overwegende dat deze conclusies aan de ondernemingen met een machtspositie niet de mogelijkheid ontnemen om in een crisisperiode bepaalde bijzonderheden of verschillen in de situatie van hun afnemers in aanmerking te nemen; dat zij hun in het bijzonder niet de mogelijkheid ontnemen de prijzen en andere voorwaarden, die in het leveringscontract zijn neergelegd, te realiseren, noch de bevoegdheid een referentieperiode te kiezen die in een gespannen economische situatie goed als vergelijkingsbasis kan dienen; dat de eventuele verschillen in behandeling echter moeten berusten op objectieve grondslagen waarvan de keuze geen discriminatoir effect mag sorteren; dat er in ieder geval sprake is van misbruik wanneer een geregelde, vaste en belangrijke afnemer behandeld wordt op een wijze die kennelijk discriminatoir is vergeleken met de andere afnemers;

Overwegende dat BP beschikte over een welbepaalde hoeveelheid motorbenzine die gedurende de crisisperiode van november 1973 tot eind maart 1974 op de Nederlandse markt is afgezet;

Overwegende dat deze hoeveelheid door BP op billijke wijze over al haar afnemers had moeten worden verdeeld;

Overwegende dat bij een gelijke verdeling tussen al haar afnemers, zoals in details weergegeven in bijlage 2, BP aan ABG gedurende de vijf crisismaanden 27 000 m³ meer zou hebben moeten leveren, hierbij afgezien van een mogelijke korting van 20 % op de totale te leveren hoeveelheden volgens de aanbevelingen van de Nederlandse autoriteiten;

Overwegende dat, zelfs aangenomen dat BP gerechtigd geweest zou zijn haar vaste en geregelde klanten op verschillende wijze te behandelen, namelijk door onderscheid te maken tussen contractuele en niet-contractuele afnemers, dan had BP de ABG niet anders moeten behandelen dan haar andere niet-contractuele afnemers;

Overwegende dat de door BP aan de ABG toegestane voorschotten van benzine op ruwe aardolie, geen andere behandeling van ABG in vergelijking met andere afnemers — contractuele of niet-contractuele — rechtvaardigen, aangezien het voor ABG onmogelijk was de daarmede overeenkomende hoeveelheden ruwe aardolie op de afgesproken data te verschaffen;

Overwegende dat de kortingen op de leveranties van BP aan de ABG slechts globaal kunnen worden beoordeeld en niet met een kunstmatig onderscheid tussen de verschillende clientèles van de ABG, zoals zij onder punt G van het eerste deel van deze beschikking zijn beschreven;

Overwegende dat het geenszins op de weg van BP lag, zich in de plaats van de ABG te stellen en te gaan beoordelen of deze of gene afnemer van de ABG al dan niet voor leveranties in aanmerking moest komen;

Overwegende bijgevolg dat BP in een periode van schaarste misbruik heeft gemaakt van haar machtspositie door haar leveringen aan de ABG aanzienlijk te verminderen, en wel verhoudingsgewijs veel sterker dan bij de leveringen aan al haar andere afnemers het geval was, zonder daarvoor objectieve gronden te kunnen aanvoeren; dat BP aldus aan de ABG ongelijke voorwaarden heeft opgelegd, haar daarmee in haar positie op de markt een onmiddellijk en aanmerkelijk nadeel berokkenend; dat deze handelwijze van BP het bestaan van ABG, die zich overigens op de markt van de verdeling van motorbenzine met BP in concurrentie bevond, in gevaar kon brengen;

Overwegende, met betrekking tot Gulf, dat ook deze onderneming in de referentieperiode voorafgaande aan 1 november 1973 aan de ABG aanzienlijke hoeveelheden heeft geleverd, die gedurende twee maanden belangrijke percentages van de totale leveranties aan de ABG uitmaakten:

- in juli 1973: 33,4 % van de totale bevoorrading van de ABG,
- in augustus 1973: 78,1 % van de totale bevoorrading van de ABG;

Overwegende dat, ofschoon deze hoeveelheden motorbenzine werden geleverd door een andere vennootschap van de Gulf-groep dan Nedgulf, het hier toch gaat om een lid van hetzelfde aardolieconcern, dat een eenheid vormt, en dat voorts de verkoop heeft plaatsgevonden door Nedgulf;

Overwegende, dat Gulf haar andere afnemers vanaf 2 januari 1974, de datum waarop de ABG aan Gulf en aan de andere aardoliemaatschappijen in Nederland heeft gevraagd haar met motorbenzine te bevoorraden, beter heeft bevoorradet dan de ABG;

Overwegende, dat de hoeveelheden die volgens de berekening in bijlage 3 door Gulf méér geleverd hadden moeten worden aan ABG, wanneer men zich refereert aan het gemiddelde van de twaalf maanden die aan de crisis voorafgingen, tussen 2 januari 1974 en eind maart 1974, 1 198 ton bedraagt, waarbij geen rekening is gehouden met een mogelijke korting van 20 % op de totale te leveren hoeveelheden volgens de aanbevelingen van de Nederlandse autoriteiten;

Overwegende, dat deze hoeveelheden bescheiden van omvang zijn en dat de leveringen van Gulf aan ABG een incidenteel karakter hadden omdat zij zich in de 12 referentiemaanden slechts over twee maanden uitstrekten; dat tijdens de referentieperiode de ABG de enige niet-contractuele afnemer van Gulf was;

Overwegende, dat de ABG zich vóór 2 januari 1974 niet tot Gulf gewend heeft met een verzoek om levering van motorbenzine, en dat op deze datum de leveringen van Gulf, hoewel bescheiden van omvang ten gunste van ABG hervat werden;

Overwegende dat de leveringen van Gulf slechts een klein aandeel vertegenwoordigen in de totale bevoorrading van de ABG gedurende de 12 maanden, die de crisisperiode voorafgingen;

Overwegende, dat op al deze gronden kan worden gesteld dat Gulf geen misbruik van een machtspositie ten opzichte van de ABG heeft gepleegd;

Overwegende dat Shell in het kader van het RBAP de ABG verhoudingsgewijs in grotere omvang heeft bevoorradet gedurende de crisis dan voor de crisis en er daardoor toe heeft bijgedragen dat de nadelige gevolgen voor de ABG van de onvoldoende leveranties van BP, haar vaste leverancier, werden goedge maakt;

Overwegende, dat Chevron de ABG gedurende de twaalf maanden voorafgaande aan de crisis in dezelfde verhouding heeft bevoorradet als gedurende de crisis, wanneer men rekening houdt met de korting van 20 % die door de Nederlandse autoriteiten was aanbevolen;

Overwegende dat de andere aardoliemaatschappijen die in Nederland raffineren of doen raffineren: Esso, Texaco, Mobil, Total en Fina de ABG gedurende de twaalf maanden die aan de crisis voorafgingen nimmer hadden bevoorradet en dat de ABG derhalve op leveringen van deze maatschappijen niet kon rekenen;

Overwegende, dat het tekortschieten van BP bij de bevoorrading van de ABG ernstige voorzieningsmoeilijkheden voor deze inkoopcentrale hebben veroorzaakt; dat dit ertoe heeft geleid dat de ABG bevoorradet werd via de bemiddeling van het RBAP uit een door leden van de OCC gevormde benzinepool voor gevallen met bevoorradingsmoeilijkheden; een deel van deze pool werd met ingang van de aanvang van de distributieperiode (12 januari 1974) speciaal voor de ABG bestemd;

Overwegende dat het RBAP zich beperkt heeft tot het spelen van een bemiddelende rol, nu het door de Nederlandse Regering niet ermede was belast aan de raffinaderijen de verplichting op te leggen aan deze of gene categorie afnemers te leveren;

C. Ongunstige beïnvloeding van de handel tussen Lid-Staten

Overwegende, dat het misbruik van een machtspositie de handel tussen Lid-Staten kan beïnvloeden, zodra men op grond van een geheel van objectieve factoren — feitelijk en rechtens — met een voldoende mate van waarschijnlijkheid moet verwachten dat dit al dan niet rechtstreeks, daadwerkelijk of potentieel het handelsverkeer tussen Lid-Staten kan beïnvloeden;

Overwegende dat de ABG 5 % van het verbruik aan motorbenzine in Nederland dekt; dat deze onderneming als grossier en inkoopcentrale voor haar aangeslotenen, verdelers van het merk Avia, optreedt; dat het algemeen be-

kend is dat de ABG in Nederland naast de in Nederland gevestigde geïntegreerde bedrijven die over raffinagecapaciteit en opslagcapaciteit beschikken en ongeveer 90 % van de bevoorrading in benzine voor hun rekening nemen, de enige onafhankelijke grossier van enige betekenis op de markt van motorbenzine is;

Overwegende, dat ABG en zijn Avia aangesloten in Nederland over opslagcapaciteit in de nabijheid van Rotterdam beschikken, waar de belangrijkste vrije markt voor de bevoorrading van de Gemeenschap gevestigd is; dat het merk Avia een internationaal merk is dat in het merendeel van de Lid-Staten van de Gemeenschap verkocht wordt en waaronder in Nederland de 2 % van de benzineverkoop plaatsvindt;

Overwegende dat de ABG een deel van haar bevoorrading aan benzine op de vrije markt kocht en dat bepaalde hoeveelheden hiervan uit landen van de Europese Economische Gemeenschap afkomstig waren;

Overwegende dat de benzineaanboren waartoe de ABG op de vrije markt — zowel in de Gemeenschap als daarbuiten — kon overgaan, betrekking konden hebben op niet te verwaarlozen uit andere Lid-Staten in te voeren hoeveelheden en dat de ABG de enige groothandelaar in Nederland is, die zich in die situatie bevindt;

Overwegende, dat de aangesloten bij de ABG die benzine verdelen onder het merk Avia evenals de andere afnemers van ABG, zich moeilijk individueel op de vrije markt zouden kunnen bevoorraden, juist vanwege de minimumhoeveelheden waarop de „spot”-aankopen betrekking hebben; dat, ingeval de ABG door het in gebreke blijven van BP, genoodzaakt zou zijn geweest om haar activiteiten te staken of te beperken, haar afnemers voor de dekking van hun behoeften afhankelijk zouden zijn geweest van de in Nederland gevestigde geïntegreerde petroleummaatschappijen;

Overwegende derhalve, dat de verdwijning van de ABG van de benzinemarkt in Nederland de marktstructuur en de mededingingsvoorwaarden in Nederland zou hebben aangetast, daarbij nadeel berokkend aan de gebruikers; dat de verdwijning in een van de Lid-Staten van de Gemeenschap van het verkoopnet en van het merk Avia zou hebben geleid tot een versterking van de positie van de grote in Nederland gevestigde petroleumondernemingen, hetgeen de door het Verdrag nagestreefde economische interpenetratie zou hebben kunnen belemmeren, en dienengevolge de handel tussen de Lid-Staten ongunstig zou hebben kunnen beïnvloeden;

Overwegende dat de leveranties die door de andere petroleummaatschappijen werden verricht door tussenkomst van het RBAP, de ABG ongetwijfeld in de mogelijkheid gesteld hebben haar verplichtingen gedeeltelijk na te komen en haar activiteiten voort te zetten;

Overwegende dat deze vaststelling echter niets afdoet aan de conclusie dat, indien ABG geen andere voorzienings-

bronnen zou hebben gevonden, het in gebreke blijven van BP — de voornaamste en vaste leverancier van de ABG — het bestaan van deze inkoopcentrale in gevaar zou hebben gebracht, en zo de handel tussen de Lid-Staten ongunstig zou hebben beïnvloed;

III

Overwegende dat de Commissie overeenkomstig artikel 15, lid 2, van Verordening nr. 17 aan ondernemingen of ondernemingsverenigingen bij beschikking geldboeten kan opleggen van ten minste duizend tot ten hoogste een miljoen rekeneenheden, of tot een bedrag van ten hoogste 10 % van de omzet van elk der betrokken ondernemingen in het voorafgaande boekjaar, indien bedoeld bedrag hoger is dan een miljoen rekeneenheden, wanneer zij opzettelijk of uit onachtzaamheid inbreuk maken op artikel 85, lid 1, of artikel 86 van het Verdrag;

Overwegende dat het optreden van het RBAP, hoewel dit geen dwingend karakter had en een beroep deed op vrijwillige bijdragen van de maatschappijen, bij de laatstgenoemden twijfel heeft kunnen doen rijzen aangaande hun verplichtingen jegens hun afnemers;

Overwegende dat BP heeft kunnen menen dat de voorschotten in benzine op de ruwe petroleum (in loondienst te bewerken in de installaties van BP) haar gedeeltelijk konden ontlasten van de verplichting gedurende de crisis aan de ABG te leveren;

Overwegende dat er op de Nederlandse markt voor aardolieproducten onzekerheid heerste doordat men niet wist hoe de crisis zich ging ontwikkelen hetgeen het verkrijgen van een juist inzicht in de op de leveringen aan te brengen kortingen moeilijk maakte;

Overwegende dat, rekening houdende met alle op deze onrustige periode betrekking hebbende factoren, er geen aanleiding toe bestaat geldboeten in de zin van artikel 15, lid 2, van Verordening nr. 17 aan BP op te leggen,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN:

Artikel 1

De toepassing door BP, gedurende de periode van november 1973 tot maart 1974, op haar leveringen aan ABG van een aanmerkelijk hoger kortingspercentage dan het percentage dat deze maatschappij op haar leveringen aan andere afnemers toepaste, vormde in het onderhavige geval een misbruik van een machtspositie in de zin van artikel 86 van het EEG-Verdrag door de Benzine en Petroleum Handelmaatschappij BV, British Petroleum Raffinaderij Nederland NV en British Petroleum Maatschappij BV.

Artikel 2

Deze beschikking is gericht tot de vennootschappen:

- Benzine en Petroleum Handelmaatschappij BV
Frederiksplein 42
Amsterdam;
- British Petroleum Raffinaderij Nederland NV
D'Arcy Weg
Rozenburg;

— British Petroleum Maatschappij Nederland BV
Frederiksplein 42
Amsterdam.

Gedaan te Brussel, 19 april 1977.

Voor de Commissie

Raymond VOUEL

Lid van de Commissie

BIJLAGE 1

LEVERANCIERS ABG

Motorbenzine

(m³ — %)

Jaar — Maand	BP		Chevron		Shell		Esso		Texaco		Gulf	
	m³	%	m³	%	m³	%	m³	%	m³	%	m³	%
1972 november	15 374	98,0	317	2,0	—	—	—	—	—	—	—	—
december	14 949	97,9	316	2,1	—	—	—	—	—	—	—	—
1973 januari	16 788	97,7	401	2,3	—	—	—	—	—	—	—	—
februari	12 777	80,3	173	1,1	2 013	12,7	—	—	—	—	—	—
maart	15 555	81,0	1 395	7,3	2 255	11,7	—	—	—	—	—	—
april	14 557	84,6	339	2,0	1 008	5,9	—	—	—	—	—	—
mei	12 121	91,5	22	0,2	1 100	8,3	—	—	—	—	—	—
juni	11 225	76,0	373	2,5	1 057	7,2	—	—	—	—	—	—
juli	7 014	41,6	—	—	—	—	—	—	—	—	5 622	33,4
augustus	2 649	25,8	(*)/.395	/.3,8	—	—	—	—	—	—	8 021	78,0
september	9 697	82,9	—	—	—	—	—	—	—	—	713	6,1
oktober	12 276	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Totaal 12 maanden	144 982	80,7	2 941	1,6	7 433	4,2	—	—	—	—	14 356	8,0
Gemiddelde per maand	12 082	80,7	245	1,6	619	4,2	—	—	—	—	1 196	8,0
1973 november	4 721	43,7	—	—	2 091	19,3	—	—	—	—	—	—
december	3 646	33,9	300	2,8	3 319	30,8	—	—	—	—	—	—
1974 januari	2 179	21,9	250	2,5	1 864	18,7	1 744	17,5	254	2,5	253	2,5
februari	2 040	29,7	250	3,6	2 122	30,9	962	14,0	252	3,7	253	3,7
maart	3 223	46,1	160	2,3	1 972	28,2	738	10,6	164	2,4	163	2,3
Totaal 5 maanden	15 809	34,8	960	2,1	11 368	25,0	3 444	7,6	670	1,5	669	1,5
Gemiddelde per maand	3 162	34,8	192	2,1	2 274	25,0	689	7,6	134	1,5	134	1,5

(*) Hoeveelheid teruggegeven door ABG.

(vervolg)

Jaar — Maand	Mobil		Total		Fina		Totaal grote maatschappijen		Andere (13 andere maatschappijen)		Algemeen totaal	
	m³	%	m³	%	m³	%	m³	%	m³	%	m³	%
1972 november	—	—	—	—	—	—	15 691	100	—	—	15 691	100
december	—	—	—	—	—	—	15 265	100	—	—	15 265	100
1973 januari	—	—	—	—	—	—	17 189	100	—	—	17 189	100
februari	—	—	—	—	—	—	14 963	94,1	945	5,9	15 908	100
maart	—	—	—	—	—	—	19 205	100	—	—	19 205	100
april	—	—	—	—	—	—	15 904	92,5	1 302	7,5	17 206	100
mei	—	—	—	—	—	—	13 243	100	5	0,0	13 248	100
juni	—	—	—	—	—	—	12 655	85,7	2 116	14,3	14 771	100
juli	—	—	—	—	—	—	12 636	75,0	4 215	25,0	16 851	100
augustus	—	—	—	—	—	—	10 275	100	—	—	10 275	100
september	—	—	—	—	—	—	10 410	89,0	1 287	11,0	11 697	100
oktober	—	—	—	—	—	—	12 276	100	—	—	12 276	100
Totaal 12 maanden	—	—	—	—	—	—	169 712	94,5	9 870	5,5	179 582	100
Gemiddelde per maand	—	—	—	—	—	—	14 142	94,5	823	5,5	14 965	100
1973 november	—	—	—	—	—	—	6 812	63,0	4 000	37,0	10 812	100
december	—	—	—	—	—	—	7 265	67,5	3 496	32,5	10 761	100
1974 januari	—	—	50	0,5	—	—	6 594	66,1	3 374	33,9	9 968	100
februari	506	7,3	—	—	492	7,1	6 877	100	—	—	6 877	100
maart	—	—	—	—	164	2,3	6 584	94,2	405	5,8	6 989	100
Totaal 5 maanden	506	1,1	50	0,1	656	1,5	34 132	75,2	11 275	24,8	45 407	100
Gemiddelde per maand	101	1,1	10	0,1	131	1,5	6 827	75,2	2 255	24,8	9 082	100

BIJLAGE 2

A: Totale leveranties door BP aan ABG in het jaar dat eindigt op 31 oktober 1973 = 144 982 m³
(maandelijks gemiddelde = 12 082 m³)

B: Totale leveranties door BP aan andere klanten (b) in dezelfde periode = 406 546 m³ (a)
(maandelijks gemiddelde = 33 879 m³)

$$\text{Ratio: } \frac{A}{B} = \text{approx. } \frac{1}{2,8}$$

Maand	Leveranties door BP			Aandeel in totale leveranties (1) waarop ABG recht heeft volgens ratio $\frac{1}{2,8}$	Tekort in leverantie aan ABG (4) — (3)	Percentage vermindering van maandelijks gemiddelde in jaar dat eindigt op 31 oktober 1973 weergegeven in hoeveelheden afgeleverd gedurende crisisperiode (%)	
	Totaal (m ³)	Aan andere klanten dan ABG (m ³)	Aan ABG (m ³)			Aan andere klanten (c)	Aan ABG (d)
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1973							
november	40 018	35 297	4 721	10 520	5 799	+ 4,2	— 60,9
december	36 172	32 526	3 646	9 509	5 863	— 4,0	— 69,8
1974							
januari	28 116	25 937	2 179	7 391	5 212	— 23,4	— 82,0
februari	27 601	25 561	2 040	7 255	5 215	— 24,6	— 83,1
maart	31 835	28 612	3 223	8 368	5 145	— 15,5	— 73,3
Totaal	163 742	147 933	15 809	43 043	27 234	— 12,7	— 73,8

(a) Totale leveranties van BP (551 528 m³ van bijlage VI van BP's brief van 15 mei 1975) minus leveranties van BP aan ABG (naar gegevens verkregen van ABG).

(b) Inclusief BP's eigen verkooppunten.

(c) Voorbeeld: november 1973: $35\,297 - 33\,879 \rightarrow \frac{1\,418 \times 100}{33\,879} = + 4,2\%$.

(d) Voorbeeld: november 1973: $4\,721 - 12\,082 \rightarrow \frac{-7\,361 \times 100}{12\,082} = - 60,9\%$.

BIJLAGE 3

A: Totale leveranties door Nedgulf aan ABG in het jaar dat eindigt op 31 oktober 1973 = 10 626 ton
(maandelijks gemiddelde = 885 ton)

B: Totale leveranties door Nedgulf aan andere klanten (a) in dezelfde periode = 167 709 ton (b)
(maandelijks gemiddelde = 13 976 ton)

$$\text{Ratio: } \frac{A}{B} \text{ approx. } \frac{1}{15,8}$$

Maand	Leveranties door Nedgulf			Aandeel in totale leveranties (1) waarop ABG recht heeft volgens ratio $\frac{1}{15,8}$	Tekort in leverantie aan ABG (4) — (3)	Percentage vermindering van maandelijks gemiddelde in jaar dat eindigt op 31 oktober 1973 weergegeven in hoeveelheden afgeleverd gedurende crisisperiode (%)	
	Totaal (ton)	Aan andere klanten dan ABG (ton)	Aan ABG (ton)			Aan andere klanten (c)	Aan ABG
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1973							
november	11 041	11 041	—	700	(700)	— 21	—
december	10 294	10 294	—	652	(652)	— 26,3	—
1974							
januari	9 221	9 034	187	583	396	— 35,4	— 78,8
februari	9 238	9 051	187	585	398	— 35,2	— 78,8
maart	8 274	8 154	120	524	404	— 41,7	— 86,4
Totaal	48 068	47 574	494	3 044	2 550 (1 198) (*)	— 31,9	— 88,8

(a) Inclusief Nedgulf's eigen verkooppunten.

(b) Totale leveranties van Nedgulf (178 335 m³ van uw brief van 22 mei 1975) minus leveranties van Nedgulf aan ABG (naar gegevens verkregen van ABG).

(c) Voorbeeld: november 1973: $11\,041 - 13\,976 \rightarrow \frac{-2\,935 \times 100}{13\,976} = -21\%$.

(*) Totaal januari tot maart 1974.